

Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu

Záznam zo 4. rokovania pracovnej skupiny „Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+“, zo dňa 17. mája 2019, Mercure Bratislava Centrum Hotel

Program:

09:30 – 10:00 h	Registrácia účastníkov
10:00 – 11:00 h	Správa o Slovensku 2019 a jej Príloha D: investičné usmernenia k financovaniu politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 pre Slovensko
11:00 – 11:15 h	Prestávka
11:15 – 13:00 h	Aktuálny stav a ďalšie kroky v procese prípravy programového obdobia 2021 – 2027 v podmienkach SR
13:00 – 14:30 h	Obed
14:30 h	Záver zasadnutia

Úvodné slovo

p. Ľuboš Littera, podpredseda pracovnej skupiny (ÚPVII), privítal zúčastnených členov pracovnej skupiny a ospravedlnil neúčast' predsedníčky pracovnej skupiny, p. Denisy Žilákovej, kvôli iným neodkladným pracovným povinnostiam. Predstavil p. Ľudmilu Majláthovú zo Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku, ktorá v rámci prvého bodu programu predstavila Správu o Slovensku 2019 (ďalej aj „správa“), ktorú Európska komisia zverejnila 27. februára tohto roku. Tento dokument vytvára základ pre proces negóciácií o budúcej povahe Partnerskej dohody SR a operačných programov na roky 2021 – 2027.

K bodu 1

Správa o Slovensku 2019 a jej Príloha D: investičné usmernenia k financovaniu politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 pre Slovensko

p. Ľudmila Majláthová (Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku) uviedla, že predmetnú správu Európska komisia publikuje na ročnej báze a komplexne v nej hodnotí hospodársku a sociálnu situáciu na Slovensku, udržateľnosť verejných financií a každoročne vydávané odporúčania EK pre krajinu. Tohtoročná správa o Slovensku je výnimočná, pretože v sebe spája dva procesy, a to proces európskeho semestra a proces negóciácií nového programového obdobia 2021 - 2027. Z tohto spojenia vyplýva príloha D, kde EK prezentuje svoj pohľad na kľúčové oblasti, ktoré by mali byť v novom programovom období financované z fondov EÚ na Slovensku. Proces prípravy správy o Slovensku začal už v septembri 2018 stretnutím so zástupcami ministerstiev a kľúčových aktérov, kde sa diskutovalo o tom, ako sa situácia v jednotlivých oblastiach hospodárstva zmenila v priebehu roka. Následne sa pripravil návrh tejto správy, ktorý bol predložený na pripomienkovanie Slovensku. Správa o Slovensku 2019 bola zverejnená 27. februára 2019 a odprezentovaná zástupcami EK dňa 28. 3. 2019 novovzniknutej Rade vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 - 2027, poslancom NR SR a médiám. Stále sme vo fáze diskusií a zbierania spätnej väzby. Výsledkom tohto procesu budú odporúčania EK pre Slovensko, ktoré budú prezentované 5. júna 2019. P. Majláthová ďalej pokračovala predstavením obsahu predmetnej správy v zmysle powerpointovej prezentácie č. 1.

Diskusia:

p. Kvetoslav Kmec (ÚPVII) poďakoval za vecnú prezentáciu dokumentu. Je potrebných viac vecných diskusií, aby sme čo najlepšie nastavili priority financované z fondov EÚ. Uviedol, že prezentovaný názor EK je dobré konfrontovať aj s inými názormi, napr. OECD a tiež vlastným názorom Slovenska. Rovnako dôležitou otázkou „ako čo podporovať“, je aj otázka „ako na to prísť čo podporovať“. Prikláňa sa k využitiu participatívneho procesu tzn., aby sa k otázke čo podporovať mohla vyjadriť čo najširšia verejnosť. Príkladom využitia tohto procesu je Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorá stanovila národné priority Slovenska. Tieto priority by mali byť odzrkadlené aj v európskom semestri spolu s viacročným finančným rámcom.

p. Andrej Schulcz (Rada mládeže Slovenska) pozitívne reagoval na spomínaný participatívny proces v súvislosti s Agendou 2030. Zaujímal sa o názor EK, čo sú najlepšie investované prostriedky EÚ v minulom a súčasnom programovom období na Slovensku?

p. Júlia Steinerová (Partnerstvá pre prosperitu) sa zaujímala o bližšie informácie k časovému harmonogramu procesu prípravy operačných programov SR na obdobie 2021 - 2027. Aké kroky sú plánované v najbližších mesiacoch?

p. Daniel Lešinský (Centrum pre trvalo udržateľné alternatívy) požiadal, aby EK nastavila princíp partnerstva reálne, nie deklaratívne. Podporil názor p. Kmeca, že občania SR by mali byť aktívne zapojení do diskusie, čo, prečo a ako má byť podporené z fondov EÚ. Pýtal sa, aké sú lekcie pre EK a účastníkov procesu programovania, na čom sa máme poučiť, aké sú systémové chyby, opatrenia, aby to v novom programovom období fungovalo lepšie.

p. Tibor Gregor (Klub 500) vyjadril názor, že o širokom participatívnom procese sa už dlho diskutuje a záujmy všetkých sa do strategických dokumentov nedajú zahrnúť. Je potrebné, aby už niekto prevzal zodpovednosť a konečne sa stanovili strategické priority. Široký participatívny proces nie je o zodpovednosti širokej skupiny, tá nemá žiadnu zodpovednosť.

p. Vladimír Sirotko (Slovenská asociácia malých a stredných podnikov a živnostníkov) doplnil p. Gregora, že zodpovednosť je na rezortoch. Podľa p. Sirotku, výška HDP nie je správny ukazovateľ, ktorý všetko zobrazuje. Výber daní sa zvyšuje. Z poznatkov a prieskumov asociácie vyplýva to, aby nadnárodné korporácie, veľké investičné celky, reťazce platili a odvádzali dane tam, kde vzniká základ dane. Pokiaľ chceme vyrovnávať ekonomické rozdiely v jednotlivých regiónoch SR, mali by sme ich vyrovnávať aj v rámci krajín EÚ. Čo sa týka vzdelávania, znižuje sa kvalita a nároky na rekvalifikačné vzdelávanie. Oblasť malého a stredného podnikania pociťuje nedostatok pracovníkov, a to aj napriek tomu, že správa uvádza zníženie miery nezamestnanosti. Kde sú tí ľudia, o ktorých sa deklarovaná nezamestnanosť znížila. Navrhol zmeniť ukazovateľ z miery nezamestnanosti na mieru evidovanej nezamestnanosti. V závere spomenul, že je potrebné deklarované opatrenia v správe pretransformovať do konkrétnych opatrení.

p. Kvetoslav Kmec (ÚPVII) uviedol, že rezorty SR majú vypracované stratégie, ale je ich viac ako 300 a z nich sa priority pre krajinu nedajú stanoviť. Krajina nie je iba o rezortoch. Iba celospoločenskou zhodou je možné stanoviť priority na dlhšie obdobie. Všetky rezortné stratégie budú o nejaký čas zverejnené na webovej stránke ÚPVII.

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) požiadal zúčastnených, aby sa v diskusii zamerali na otázky týkajúce sa prioritizácie a priemetu navrhovaných prioritných oblastí EK do podmienok SR. Rozsah oprávnených aktivít je zo strany EK limitovaný. V správe o Slovensku definovala EK svoju pozíciu do procesu negociácií o prioritných potrebách so SR, kde jednotlivé potreby rozdelila do troch kategórií, a to 1) vysoko prioritné potreby, 2) prioritné potreby a 3) potreby. Ďalšie obmedzenie je definované v návrhu legislatívneho balíka EÚ. Do tohto procesu najvýraznejšie vstupuje tematická koncentrácia, kde min. 75 % z finančnej obálky ERDF pre SR by malo byť

viazaných na ciele týkajúce sa inteligentnejšej Európy a ekologickejšej Európy. Ďalších 6 % je potrebné viazať na podporu udržateľného rozvoja miest. Zvyšok zostáva na podporu ostatných cieľov politiky súdržnosti EÚ.

p. Ludmila Majláthová (Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku) reagovala, že diskusia je potrebná, partnerstvo je kľúčové na všetkých úrovniach. Pre SR je podstatné diskutovať s partnermi, regiónmi aj o implementácii opatrení, príprave výziev. Čerpanie je veľká výzva pre SR, hlavne pri paralelnej príprave nového programového obdobia. Čo je dobré, je mať k dispozícii dobré skúsenosti na úrovni implementačného dizajnu. To je potrebné už teraz začať hodnotiť. Pri tom je diskusia s partnermi kľúčová, oni vedia povedať, čo fungovalo a čo nie. Tiež je dôležité porozmýšľať, čo sa má financovať z EŠIF a čo z iných zdrojov, ako štátny rozpočet, priamo riadené programy (Horizont). K otázke týkajúcej sa najlepšie investovaným zdrojom EÚ uviedla, že niektoré veci sa museli urobiť, aby sa splnili požiadavky legislatívy na úrovni EÚ. Napr. aj investície do výstavby diaľnic, železníc boli dobré, otázkou je skôr pomalosť a efektívnosť, na ktoré sa treba v budúcnosti viac zamerať.

p. Mária Machajdíkova (Nadácia SOCIA) uviedla, že niektoré sociálne investície v súčasnom programovom období financované z EŠIF nahrádzajú štátny rozpočet. Financie by mali ísť na systémové zmeny. Plánuje to EK v novom programovom období striktniejšie kontrolovať?

p. Daniel Lešínský (Centrum pre trvalo udržateľné alternatívy) navrhol vytvoriť mapu synergií, toho čo potrebujeme na Slovensku dosiahnuť a čo sa prekrýva s prioritami, ktoré navrhuje EK. Z toho hneď vyplynú konkrétne oblasti, ktoré potrebujeme riešiť, napr. obehové hospodárstvo – vplyv na sociálnu ekonomiku vznikom centier opätovného použitia, ktoré sú bežné v západnej Európe.

p. Tibor Gregor (Klub 500) sa opýtal, či v rámci dokumentov k výskumu a inováciám, ktoré budú negociované, bude otvorená aj problematika štátnej pomoci vo vzťahu k vede a výskumu.

p. Ludmilu Majláthovú (Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku) zaujal nápad s mapou synergií. V novom programovom období sa prechádza na integrované témy, ako elektromobilita, obehové hospodárstvo. Na Slovensku je problém tieto medzisektorálne témy implementovať. Fondy EÚ sú doplnkovým zdrojom a nemajú nahrádzať štátny rozpočet. To, kde budú investované, závisí od negociácií s EK. Tiež treba myslieť na udržateľnosť toho, čo sa z nich bude financovať. Čo sa týka štátnej pomoci, iniciuje sa diskusia na európskej úrovni medzi DG COMP, DG GROW a DG REGIO.

p. Vladimír Sirotko (Slovenská asociácia malých a stredných podnikov a živnostníkov) podporil vytvorenie mapy synergií za účelom budúceho zamerania Slovenska. Asociácia definovala niektoré oblasti, ktoré by boli určené pre podporu malých a stredných podnikov, napr. alternatívne zdroje energie, obnoviteľné zdroje energie, fotovoltaika, kúpeľníctvo.

p. Miroslav Mojžiš (Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti) upozornil, že frustrácia pramení z participatívnych procesov kvôli tomu, že nie sú správne nastavené. Kapacity verejnej správy sú nedostatočné, čo je potrebné systémovo riešiť. Opýtal sa zástupcov EK a SCKO, ako prebieha zber spomínaných skúseností dobrej praxe z procesu implementácie. Za dôležité považuje zber dát priamo od prijímateľov, ktorí implementujú projekty. Tiež sa zaujímal, z čoho vychádzali spomínané hodnotenia v prezentácii, čo je dôležité pre pochopenie príčiny prezentovaných výsledkov.

p. Ludmila Majláthová (Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku) uviedla, že hodnotenia vychádzali z rôznych analýz, ako je Hodnota za peniaze, štúdií OECD, benchmarkov, atď.

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) na otázku k harmonogramu procesu programovania doplnil, že EK na tomto technickom stretnutí k procesu programovania dňa 14. 6. 2019 predstaví a vysvetlí

štruktúru vzoru pre prípravu Partnerskej dohody a operačných programov na obdobie 2021 - 2027. Do konca júna 2019 budeme musieť EK predložiť harmonogram prípravy s časovými termínmi na predkladanie návrhov uvedených dokumentov. Prvý návrh Partnerskej dohody SR by sme mali EK predložiť na jeseň tohto roka, reálny predpoklad je však koncom tohto roka.

p. Daniel Lešinský (Centrum pre trvalo udržateľné alternatívy) navrhol v novom programovom období 2021 – 2027 znížiť počet operačných programov min. na polovicu v porovnaní so súčasným obdobím 2014 - 2020. Dôvodom je aj nedostatok kvalifikovaných kapacít a tým pádom meškanie samotnej implementácie.

K bodu 2

Aktuálny stav a ďalšie kroky v procese prípravy programového obdobia 2021 – 2027 v podmienkach SR

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) v krátkosti informoval zúčastnených o aktuálnom stave a ďalších krokoch v procese prípravy programového obdobia 2021 - 2027 v podmienkach SR. Bližšie informácie sú v prezentácii č. 2. V závere prezentácie vyzval zúčastnených expertov o zaslanie podpornej argumentácie na zásadné zníženie počtu subjektov zodpovedných za implementáciu a zúženie rozsahu priorit na budúce programové obdobie.

p. Martin Majerech (ÚPVII) doplnil prezentáciu o informácie z oblasti prijímania návrhov legislatívy EÚ na roky 2021 - 2027 na úrovni pracovnej skupiny Rady EÚ pre štrukturálne opatrenia. K návrhu všeobecného nariadenia EÚ uviedol, že bolo rozdelené na 8 tematických blokov, ktoré sú postupne od septembra 2018 prerokovávané na vyššie uvedenej pracovnej skupine. V súčasnosti je v rámci Rady už schválených 6 blokov, do konca rumunského predsedníctva v Rade EÚ očakávame schválenie zostávajúcich dvoch blokov. Do návrhu všeobecného nariadenia na obdobie 2021 - 2027 sa nám podarilo presadiť: povinnosť vypracovania partnerskej dohody, možnosť zriadenia centrálného koordinačného orgánu, možnosť zahrnúť výdavky do žiadosti o platbu ešte predtým, ako sú splnené základné podmienky, ktoré nahradili ex ante kondicionality, či zachovanie obdobného režimu oprávnenosti DPH. Návrh kompromisného znenia nariadenia pre ERDF a KF už bol schválený na Rade a má mandát na rokovanie s Európskym parlamentom. Podarilo sa nám tiež to, že oblasť podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility bola presunutá z cieľa 3 politiky súdržnosti do cieľa 2 politiky súdržnosti. O návrhu nariadení EÚ pre územnú spoluprácu sa stále rokuje, predpoklad schválenia je 29. 5. 2019 na zasadnutí COREPER-u. K návrhu nariadenia pre ESF+ poznamenal, že združuje v sebe viacero nástrojov, ktoré sú v súčasnom programovom období 2014 – 2020 samostatné, ako napr. iniciatíva pre zamestnanosť mladých, sociálne inovácie a zamestnanosť a ESF. Návrh, aby bola z tohto fondu podporovaná aj súvisiaca sociálna infraštruktúra z dôvodu komplexných integrovaných projektov však nebol prijatý.

p. Jarmila Bruteničová (ÚPVII) predstavila návrh územného konceptu, ktorý by mal byť prednostne určený pre naplnenie cieľa 5 politiky súdržnosti „Európa bližšie k občanom“. Tento cieľ má prierezový komplexnejší charakter, ktorého zámerom je poskytnúť politike súdržnosti územný priemet a posunúť podporu z fondov EÚ viac do územia. Bližšie informácie sú v prezentácii č. 3.

Diskusia:

p. Elena Szolgayová (MDV SR) chcela vedieť, či spomínané územné stratégie z prezentácie p. Bruteničovej budú vypracované ako nové dokumenty v zmysle nových metodík alebo to budú dokumenty založené na existujúcich platných metodických a územných stratégiách, ako napr. územný plán a program hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) odpovedal, keďže máme na úrovni legislatívy zakotvené spomínané dokumenty, ako základné dokumenty na úrovni územných samospráv, budeme musieť vychádzať aj z týchto dokumentov pri tvorbe územných stratégií.

p. Mária Machajdíkova (Nadácia SOCIA) na základe skúseností s implementáciou OP ĽZ a čiastočne s OP EVS a IROP na obdobie 2014 - 2020 podporuje zúženie a spájanie operačných programov a zefektívnenie riadenia implementácie v novom programovom období. Informovala sa, či pracovná skupina Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+ bude mať ešte možnosť vyjadriť sa k prioritám v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti EÚ. Upozornila, že pri dopytovo orientovaných projektoch prijímateľov neodrádza príprava projektov, ale ich implementácia. Zdôraznila, aby sa pri identifikácii problémov nezabudlo na to, že nie sú k dispozícii dostatočné administratívne kapacity, ktoré riešia implementáciu už podporených projektov. Uviedla, že špeciálne v sociálnych službách nie je komplexne doriešená na národnej úrovni štátna pomoc, týkajúca sa služieb vo verejnom hospodárskom záujme. To je jedným z dôvodov, prečo sa neprimerane dlho pripravuje každá výzva alebo národný projekt v tejto oblasti. K cieľu 5 politiky súdržnosti chcela vedieť, akým spôsobom bude do jeho plnenia zapojená občianska spoločnosť, ako aj organizácie štátnej správy pôsobiace v území.

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) odpovedal, že zatiaľ nechceme diskutovať o rozsahu oprávnených prijímateľov, keďže ešte nemáme stanovenú prioritizáciu. Nevylúčil možnosť zahrnúť medzi uvedených prijímateľov aj ďalšie subjekty. To však bude následne riešené až po stanovení rozsahu kľúčových priorit pre SR na obdobie 2021 - 2027.

p. Vladimír Sirotko (Slovenská asociácia malých a stredných podnikov a živnostníkov) podporil vyjadrenie p. Machajdíkovej k obmedzenej existencii implementačných kapacít. Uviedol, že v súčasnosti je minimálna spätná väzba od riadiacich orgánov, napr. k procesu výberu projektov a neexistencia odvolacieho konania. Podporil svojimi vyjadreniami požiadavku na zníženie počtu riadiacich orgánov v programovom období po roku 2020.

p. Ivan Zemko (ÚV SR) uviedol, že podľa predstavenej prezentácie je koncept územnej podpory založený na troch úrovniach, a to 1) región (8 VÚC), 2) subregión, t. j. účelovo vymedzený subregión v rámci VÚC a 3) obec. Otázkou je, či bude možné vytvárať aj také subregióny, ktoré pri ich vymedzení budú presahovať administratívne hranice jednotlivých VÚC.

p. Jarmila Bruteničová (ÚPVII) reagovala, že z hľadiska monitorovania a hodnotenia predpokladáme vymedzenie subregiónov iba v rámci administratívnych hraníc krajov. Druhá vec je, že keď sa pozrieme na prirodzené regióny, tie prekračujú administratívne hranice VÚC. Ak by sme chceli subregióny vymedziť týmto spôsobom, nepodarilo by sa nám ich štatisticky vyhodnocovať. Dodala, že tu nie je snaha o nové administratívne prerozdelenie Slovenska.

p. Vladimír Sirotko (Slovenská asociácia malých a stredných podnikov a živnostníkov) navrhol zamerať budúcu podporu nie na VÚC, ale na aktivitu a tá hranice VÚC presahuje.

p. Miroslav Mojžiš (Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti) odporúča zobrať do úvahy, keď sa bude diskutovať o zákone pre EŠIF a k systému riadenia, zmluvné postavenie jednotlivých strán, ktoré je nerovnomerné vo vzťahu k slabej pozícii prijímateľa. Chýbala mu informácia, aký je časový harmonogram prípravy systému riadenia a kontroly pre programové obdobie 2021 - 2027. Cieľ 5 politiky súdržnosti Európa bližšie k občanom vníma nielen územne, ale aj procesne. Vidí v ňom priestor aj pre financovanie vytvárania lepších procesov vo verejnej správe, vytvárania medzisektorových partnerstiev a budovanie servisných kapacít územných samospráv. Privítal by v tomto pokročilom období prezentácie a diskusiu už k výsledkom, nie len k procesom. Je potrebné viac informovať o obsahu, ako bude vyzeráť budúce nastavenie operačných programov SR. Navrhol prehodnotiť fungovanie

tejto pracovnej skupiny tak, aby sa jej činnosť zamerala na sústredenejšiu obsahovú debatu k jednotlivým skupinám problémov. Odporúčal sa zamyslieť aj nad profesionálnou facilitáciou.

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) uviedol, že podpora budovania administratívnych kapacít a partnerstiev na regionálnej a miestnej úrovni je kľúčová nielen pre návrh územného konceptu v budúcom období. Čo sa týka konkretizácie výstupov týkajúcich sa prioritizácie, pripomenul dotazník na ktorý v priebehu mesiaca apríl 2019 odpovedalo 150 subjektov. Dotazník je v procese vyhodnocovania a výstupy z neho budú prezentované aj tejto pracovnej skupine.

p. Daniel Lešinský (Centrum pre trvalo udržateľné alternatívy) k skúsenostiam zo súčasného programového obdobia uviedol že nerozumie, prečo chce CKO redukovať dopytovo orientované výzvy a viac podporiť národné projekty, ktoré v súčasnosti nie veľmi dobre fungujú. Požiadal preto o vysvetlenie.

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) vysvetlil, že v prípade podpory centrálnych riadených projektov, ide pre nové programové obdobie o podporu operácií strategického významu. Tzn., že sa vytvorí zoznam strategických operácií, ktorý sa predkladá EK a nie je ohraničený minimálnou výškou alokácie. Monitorovací výbor má vykonávať nad takýmito strategickými operáciami pravidelný dohľad. Vytvára to priestor pre multifondové financovanie projektov, ktorých úlohou je naplniť jeden spoločný cieľ. Čo sa týka eliminácie dopytovo orientovaných výziev prostredníctvom implementácie integrovaných územných investícií, pre podporu stanoveného územia regiónu je v zmysle návrhu legislatívy EÚ na obdobie 2021 - 2027 možnosť identifikácie zoznamu projektov, ktoré budú v prostredí daného územia regiónu realizované, a tým pádom už nie je potrebná akákoľvek ďalšia súťaž.

p. Elena Kušnírová Chrenková (MPRV SR) privítala samostatný územne zameraný operačný program. Upozornila na potrebu neobmedzovať rozsah prijímateľov v prípade takéhoto programu iba na VÚC, mestá a obce, keďže v území pôsobia aj iné subjekty. Čo sa týka projektových zámerov, upozornila, že v niektorých oblastiach, napr. sociálnej oblasti sa projektové zámery stávajú v čase ich možnej implementácie neaktuálnymi. V súvislosti s povinnosťou alokovať 6 % z celkovej alokácie na udržateľný mestský rozvoj dala na zváženie, či by to nemalo byť celoplošne aplikované na všetky operačné programy, aby aj ostatné programy prispeli na plnenie udržateľného mestského rozvoja.

p. Ľuboš Littera (ÚPVII) na záver zasadnutia poďakoval p. Majláthovej a zúčastneným za ich trpezlivosť a záujem diskutovať a predniesť podnetné pripomienky a návrhy pre podporu prípravy dokumentov SR na programové obdobie 2021 – 2027. Prezentácie zo zasadnutia budú dostupné na webovej stránke ÚPVII, ako aj na novej stránke www.eurofondy.gov.sk.